

ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO

PODIPLOMSKI ŠTUDIJ:
SOCIOLOGIJA KULTURE

junij 2006

Spoštovane študentke in študenti!

Študij **sociologije kulture** je eden izmed podiplomskih študijev na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Poleg njega lahko v študijskem letu 2006/2007 izbirate še med naslednjimi podiplomskimi študiji:

- Magistrski in doktorski študiji:
 - filozofija
 - **sociologija kulture**
 - socialna antropologija
 - pedagogika
 - psihologija
 - zgodovina
 - umetnostna zgodovina
 - arheologija
 - etnologija in kulturna antropologija
 - geografija
 - slovanski jeziki in književnosti (slavistika / slovenistika)
 - romanski jeziki in književnosti (italijanistika / francistika / hispanistika)
 - germanski jeziki in književnosti (anglistika / nemcistika)
 - klasična filologija (grecistika / latinistika)
 - primerjalna književnost in literarna teorija
 - muzikologija
 - splošno jezikoslovje
 - primerjalno jezikoslovje
 - bibliotekarstvo
 - ameriške študije

- Specialistični študij:
 - konferenčno tolmačenje

- Doktorski študij – 3. stopnja (nov program!!!)
 - prevodoslovje

Magistrski študij traja dve leti, veljavnost individualnega študijskega programa pa je pet let. Doktorski študij traja do štiri leta, veljavnost doktorske teme je štiri leta.

Želimo vam prijeten in uspešen študij!

KAZALO:

I. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU	6
1. Naslov in vrsta programa s smermi in usmeritvami	6
2. Temeljni cilji programa	6
3. Trajanje programa	6
4. Povezanost z drugimi programi	7
5. Način vključevanja v kreditni sistem študija	7
6. Način vključevanja programa v mednarodno sodelovanje oz. v skupni evropski visokošolski prostor	7
7. Način samoevalviranja programa	7
8. Raziskovalne oz. strokovne podlage za izvedbo programa	8
9. Kadrovske zahteve za izvedbo programa in predvideni nosilci	8
10. Materialni pogoji za izvedbo programa	9
11. Viri financiranja	9
12. Predvisen obseg vpisa v program	9
13. Možnosti zaposlitve diplomantov	9
14. Sestavljavci programa	9
II. PODATKI O PREDMETNIKU	10
1. Število in navedba predmetov	10
2. Letno in celotno število ur programa, kreditno ovrednotenje vseh elementov programa, vrsta predmetov glede na njihovo vključenost v strukturo programa	11
III. OKVIRNI UČNI NAČRTI PREDMETOV	12
1. Ime predmeta, urni obseg ter kreditno ovrednotenje, kot sta določena v predmetniku	12
1.1. Epistemologija humanistike in družboslovja	12
1.2. Teorija kulture in kulturnih institucij	14
1.3. Družbena struktura in družbeno razlikovanje, družbene identitete	14
1.4. Novinarstvo kot pragmatična sociologija	15
1.5. Protestantizem	15
1.6. Sociologija avtorstva in umetnostnega trga: avtorstvo med produkcijo in distribucijo	16
1.7. Sociologija komuniciranja in množičnih medijev	18
1.8. Vizualna kultura	18
1.9. Teorija diskurzov	19
1.10. Sociologija religioznih praks	19
1.11. Osnove jezikovne pragmatike	20
1.12. Katoliški koncepti družbene regulacije	21
1.13. Primerjalna religiologija (Izbrane teme)	23
1.14. Sociologija naroda, nacionalne države in nacionalizma	23
1.15. Teme iz klasične in moderne sociološke misli	23
1.16. Globalna civilna družba	24

<i>1.17. Zgodovina in sociologija genocida</i>	24
<i>1.18. Demokracija in človekove pravice</i>	24
<i>1.19. Sociologija družbenih gibanj</i>	25
<i>1.20. Kulturna globalizacija</i>	26
<i>1.21. Sociologija totalitarnih režimov</i>	26
<i>1.22. Sociologija političnih institucij</i>	27
<i>1.23. Predstavniška demokracija in njene meje</i>	28
<i>1.24. Teoretska razumevanja (demokratskega) državljanstva</i>	29
<i>1.25. Šolski sistemi in vrednote</i>	29
<i>1.26. Sociologija spola</i>	31
<i>1.27. Teorija simbolnih form</i>	32
2. Vključenost predmeta v program, smer, letnik	33
IV. POGOJI ZA VPIS	33
V. POGOJI ZA NAPREDOVANJE PO PROGRAMU OZ. PREHODE MED PROGRAMI IN MERILIH O PREHODIH	34
VI. NAČINI IN OBLIKE IZVAJANJA ŠTUDIJA	34
VII. POGOJI ZA DOKONČANJE ŠTUDIJA	35
VIII. STROKOVNI OZ. ZNANSTVENI NASLOV PO KONČANEM ŠTUDIJU	35

I. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

1. NASLOV IN VRSTA PROGRAMA S SMERMI IN USMERITVAMI

Podiplomski študij sociologije kulture je organiziran kot magistrski študij* z možnostjo neposrednega prehoda na doktorski študij.

SMERI (Z USMERITVAMI):

2. TEMELJNI CILJI PROGRAMA

Program podiplomskega študija sociologije kulture omogoča kandidatom in kandidatkam, da si pridobijo akademski naziv "magister (magistrica) znanosti". Tisti, ki izdelajo in uspešno zagovarjajo doktorsko disertacijo, si pridobijo naziv "doktor/doktorica znanosti s področja sociologije". Diplomanti in diplomantke podiplomskega študija sociologije kulture so strokovnjaki interdisciplinarne izobrazbe z izrazitimi teoretskimi in raziskovalnimi sposobnostmi na področju sociologije kulture in neke posebne umetnosti ali sklopa umetnosti ali kulturnih dejavnosti ali kulturnih ter ideoloških ustanov, praktik, itn. Z interdisciplinarno zasnovanim podiplomskim študijem si razširijo in poglobijo temeljna teoretska znanja, pridobijo si specialna strokovna znanja iz sociologije kulture in ustreznih umetnostnih in splošno kulturnih ved, razširijo si metodološko izobraženost z družboslovnega in specialnega področja. S temi znanji so sposobni samostojno opravljati specializirana dela, naloge in raziskave, ki zadevajo temeljne probleme stroke (sociologije kulture in ustrezne umetnostne, literarne ali ideološke teorije in zgodovine); usposobljeni so za samostojno organizacijsko, uredniško, publicistično, svetovalsko in podobno delo v kulturnih in upravnih ustanovah, v raznih strokovnih službah in zlasti v raziskovalnih organizacijah.

3. TRAJANJE PROGRAMA

Za pridobitev magisterija traja študij dve leti (štiri semestre), za pridobitev doktorata pa do štiri leta. Podiplomski program se ne členi na posamezne smeri.

* Podiplomski program omogoča tudi interdisciplinarne študijske programe, tako v povezavi z ostalimi oddelki na Filozofski fakulteti kot tudi v povezavi z drugimi fakultetami in univerzami. Posebej omenjamo interdisciplinarni podiplomski program za ženske študije in feministično teorijo, ki je nastal v povezavi z Oddelkom za filozofijo in z Oddelkom za germanske jezike in pri katerem je Oddelek za sociologijo eden od nosilcev izvajanja.

4. POVEZANOST Z DRUGIMI PROGRAMI

Podiplomski študij na Oddelku za sociologijo je zasnovan med drugim kot nadgradnja dodiplomskega študija sociologije kulture oziroma sociologije na FF, ki je dvopredmeten in se torej v vsakem primeru povezuje z drugimi študijskimi programi na Univerzi v Ljubljani (na Filozofski fakulteti, na Fakulteti za družbene vede, Teološki fakulteti) in drugih ustreznih podiplomskih študijskih programih v Sloveniji (Institutum Studiorum Humanitatis) in v tujini. Z diferencialnim izpitom se lahko vanj vključijo tudi diplomanti drugih strok.

5. NAČIN VKLJUČEVANJA V KREDITNI SISTEM ŠTUDIJA

Shema točkovnega ovrednotenja je bila sprejeta s sklepom Senata Univerze v Ljubljani, to je 120 KT (kreditnih točk) za štiri semestre magistrskega študija, od tega 90 KT za šest predmetov po programu – vsak predmet po 15 KT – in 30 KT za magistrsko delo in individualno raziskovalno delo

Kreditne točke se pridobijo na temelju sprotne vrednotenja aktivnega sodelovanja pri seminarjih in predavanjih in veljavnih oblik preverjanja znanja. Razen v izjemnih primerih se znanje preverja s pisno seminarsko nalogo ob koncu predavanj oz. seminarja. Rezultati, doseženi v okviru podiplomskega študija na drugih študijskih programih ali na tujih univerzah, se upoštevajo na temelju primerjave tamkajšnega študijskega programa z zahtevami kandidatovega/kandidatkinega programa.

Seminarska naloga in magistrsko delo morata biti spisana v obliki znanstvene razprave z ustreznim znanstvenim aparatom.

6. NAČIN VKLJUČEVANJA PROGRAMA V MEDNARODNO SODELOVANJE OZ. V SKUPNI EVROPSKI VISOKOŠOLSKI PROSTOR

Programi se vključujejo v mednarodno sodelovanje po merilih, veljavnih na Filozofski fakulteti:

- sodelovanje tujih učiteljev pri nadaljnjem izoblikovanju študijskih programov
- angažiranje tujih predavateljev za izvajanje posameznih predmetov, zlasti visoko specializiranih za katere pri nas ni ustreznih strokovnjakov
- izmenjavo študentov
- somentorstvo in sodelovanje pri ocenjevanju oziroma zagovoru specialističnih nalog
- sodelovanje v mednarodnih projektih

7. NAČIN SAMOEVALVIRANJA PROGRAMA

Samoevalvacija poteka po merilih, veljavnih za Filozofsko fakulteto. Vsako leto ocenijo izvajanje programa tako izvajalci in izvajalke, kot študentke in študenti.

8. RAZISKOVALNE OZ. STROKOVNE PODLAGE ZA IZVEDBO PROGRAMA

(reference visokošolskega zavoda in nosilcev programa)

Program podiplomskega študija sociologije kulture zajema področja, kjer Oddelek za sociologijo Filozofske fakultete v sodelovanju z drugimi oddelki na FF razvija pedagoško in raziskovalno dejavnost in sistematično gradi bazo znanja. Oddelek za sociologijo ima usposobljene univerzitetne učitelje za vse temeljne predmete v predmetniku, za interdisciplinarno sodelovanje pa se bo povezal z drugimi oddelki FF in z ustreznimi visokošolskimi ustanovami in posameznimi strokovnjaki iz Slovenije ali tujine. Oblikuje se ustrezna knjižnica primarne in sekundarne literature s področja ved, vključenih v študijski program. Navezani so stiki za dolgoročno sodelovanje pri pedagoškem in raziskovalnem delu ter izmenjava študentov z ISH (Institutum Studiorum Humanitatis) v Ljubljani.

9. KADROVSKE ZAHTEVE ZA IZVEDBO PROGRAMA IN PREDVIDENI NOSILCI

Kadrovska podlaga za izvedbo in predvideni nosilci so: Oddelek za sociologijo s svojimi učitelji/učiteljicami in habilitiranimi učitelji/učiteljicami, ki so zaposleni zunaj fakultete in sicer:

Redni profesorji v dodiplomskem študiju:

red. prof.dr. Marko Kerševan
red. prof.dr. Rastko Močnik
red. prof.dr. Rudi Rizman
red. prof. dr. Drago B. Rotar
red. prof. dr. Bojan Baskar
red. prof. dr. Avgust Lešnik

Izredni profesor v dodiplomskem študiju:

izr. prof. dr. Milica Antić Gaber

Drugi redni profesorji:

red. prof. dr. Igor Ž. Žagar (PI)

Docenti in docentke v dodiplomskem študiju:

doc. dr. Ksenija Vidmar Horvat
doc.dr. Jože Vogrinc
doc.dr. Igor Škamperle

Drugi docenti in docentke:

doc. dr. Srečo Dragoš (Fakulteta za socialno delo)
doc. dr. Slavko Gaber (PeF, Univerza v Ljubljani)
doc. dr. Mirjam Milharčič Hladnik (ZRC SAZU)
doc. dr. Igor Kramberger (PeF, Univerza v Mariboru)
doc. dr. Bernard Nežmah

10. MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO PROGRAMA

Pouk poteka v prostorih Filozofske fakultete.

Za izvajanje predavanj in seminarjev je potrebna manjša predavalnica ali seminarska soba. Od pripomočkov so potrebni (praviloma uvožena) strokovna literatura, računalniška in ustrezna programska oprema ter avdiovizualne aparature in ustrezna oprema (videoteka in fonoteka). Potrebna so tudi sredstva za terensko delo (praviloma anketiranje) pri izbranih predmetih.

11. VIRI FINANCIRANJA

Viri financiranja so šolnina, določena po pravilniku MVZT in finančna sredstva ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Iz upravičenih razlogov sta študentka ali študent lahko opravičena plačila šolnine.

12. PREDVIDEN OBSEG VPISA V PROGRAM

Predvideno število slušateljev na magistrskem študiju sociologije kulture je 15.

Študij poteka v obliki predavanj in seminarjev. Če študentov ni več kot pet, je študij individualen.

13. MOŽNOSTI ZAPOSLOTITVE DIPLOMANTOV

Sociologi kulture z doktorsko ali magistrsko izobrazbo so izjemno usposobljeni za samostojno razumevanje in aktivno sodelovanje v reševanju problemov kompleksnih sodobnih družb. Zlasti so usposobljeni za samostojno in skupinsko raziskovalno delo na področjih družbe in kulture in za samostojno organizacijsko, uredniško, publicistično, svetovalsko in sorodno delo v strokovnih službah ter v upravnih in kulturnih ustanovah in zavodih.

14. SESTAVLJALCI PROGRAMA

Program podiplomskega študija sociologije kulture je bil sestavljen na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete. Sestavljalci : doc. dr. Jože Vogrinc, red. prof. dr. Avgust Lešnik, red. prof. dr. Marko Kerševan ob sodelovanju drugih članov Oddelka za sociologijo.

II. PODATKI O PREDMETNIKU

1. ŠTEVILO IN NAVEDBA PREDMETOV

Program magistrskega študija obsega 6 predmetov.

Predmetnik je sestavljen iz šestih predmetov, od katerih sta dva skupna (od treh skupnih študent/ka izbere dva) trije so izbirni, eden pa je izbirni iz ponudbe drugih oddelkov (fakultet). Kandidat/ka si poleg dveh obveznih predmetov tri izbirne predmete in enega zunajoddelčnega izbere v soglasju z mentorjem/mentorico in predavatelji. Če tako zahteva individualni študijski program, je mogoče izbirne predmete nadomestiti z individualnimi.

a) skupni predmeti:

- Epistemologija humanistike in družboslovja
- Teorija kulture in kulturnih institucij
- Družbena struktura, družbeno razlikovanje, družbene identitete

b) izbirni predmeti:

- Sociologija umetnosti (Rotar)
- Teorija in/ali zgodovina umetnostnih doktrin in estetik (Rotar)
- Novinarstvo kot pragmatična sociologija (Nežmah)
- Avtorstvo med produkcijo in distribucijo: sociologija avtorstva in umetnostnega trga (Kramberger)
- Sociologija komuniciranja in množičnih medijev (Vogrinc)
- Specialne teme iz sociologije kulture (Vogrinc)
- Vizualna kultura (Vidmar Horvat)
- Sociologija književnosti (Močnik)
- Teorija diskurzov (Močnik)
- Osnove jezikovne pragmatike (Žagar)
- Protestantizem (Kerševan)
- Sociologija religioznih praks (Kerševan)
- Primerjalna religiologija /izbrane teme/ (Kerševan)
- Katoliški koncepti družbene regulacije (Dragoš)
- Sociologija naroda, nacionalne države in nacionalizma (Rizman)
- Teme iz klasične in moderne sociološke misli (Rizman)
- Globalna civilna družba (Rizman)
- Zgodovina in sociologija genocida (Rizman)
- Teoretska razumevanja (demokratskega) državljanstva (Rizman)
- Kulturna globalizacija (Rizman)
- Sociologija družbenih gibanj (Lešnik)
- Sociologija totalitarnih režimov (Lešnik)
- Sociologija političnih institucij (Lešnik)
- Predstavniška demokracija in njene meje (Gaber)

- Šolski sistemi in vrednote (Gaber)
- Sociologija izobraževanja (Milharčič Hladnik)
- Sociologija spola (Antić Gaber)
- Sociologija vsakdanjega življenja (Antić Gaber)
- Sociologija znanosti (Škamperle)
- Teorija simbolnih form (Škamperle)
- Sociologija morale (Škamperle)

Seznam predmetov je odprt in se po potrebi dopolni z novimi predmeti.

Od šestih predmetov se lahko do pet predmetov izvaja na Oddelku za sociologijo, en predmet t.i. interdisciplinarni oz. zunajoddelčni pa na drugem oddelku, drugi fakulteti, drugi univerzi ali na visokošolskih ustanovah v tujini.

Individualni študijski program sprejme Oddelek za sociologijo in potrdi Komisija za podiplomski študij FF.

**2. LETNO IN CELOTNO ŠTEVILO UR PROGRAMA, KREDITNO
OVREDNOTENJE VSEH ELEMENTOV PROGRAMA, VRSTA PREDMETOV
GLEDE NA NJIHOVO VKLJUČENOST V STRUKTURO PROGRAMA**

(skupni predmeti za celoten program, skupni predmeti za smer, skupine izbirnih predmetov, izbirni predmeti)

Letno obsega program največ 180 ur, celotno število ne presega 450 ur.

III. OKVIRNI UČNI NAČRTI PREDMETOV

1. IME PREDMETA, URNI OBSEG TER KREDITNO OVREDNOTENJE, KOT STA DOLOČENA V PREDMETNIKU

EPISTEMOLOGIJA HUMANISTIKE IN DRUŽBOSLOVJA

Nosilec: red. prof. dr. Rastko Močnik

Namen predmeta je, da prikaže logiko teoretskih postopkov v humanistiki in družboslovju. Razčlenjuje načine, kako teorije vzpostavljajo svoje problemsko polje in kako postavljajo vprašanja; kako si s tem odpirajo nekatere možnosti za teoretsko delo, drugim možnostim pa se odrekajo; predmet proučuje notranje napetosti v teorijah in njihova morebitna protislovja. Opazovali bomo, kako v teorijah prihaja do razkoraka med projektom in izvedbo; kako teoretsko delo pogosto proizvaja problematike, ki niso bile "v načrtu"; kako včasih proizvede tudi kakšen koncept, ki postane "viden" šele pri poznejših branjih. Ukvarjali se bomo s "slepo pego" v teoretskem polju in s "presežnimi učinki" teoretskega dela.

Teorije bomo proučevali v njihovi "polifoničnosti"; še zlasti se bomo ukvarjali s posebnim odnosom med teorijami, ki je videti značilen za humanistiko in družboslovje: četudi so teorije zelo pogosto v odnosu izključujočih se alternativ (in se še pogosteje tako tudi mislijo), pa na teh področjih nobena teorija nikoli zares ne "zastari". Ena izmed zanimivosti teoretskega dela v humanistiki in družboslovju je prenašanje konceptov iz enega problemskega polja v drugega, kar je povezano s posebnimi problemi in učinki.

Kritično si bomo ogledali ločitev med humanistiko in družboslovjem, pa tudi njune notranje razdelitve na razne vede; proučili bomo pomen institucionalnih ločnic in si ogledali njihove epistemične implikacije.

Problematika predmeta je odprta in se konstruira sproti. Pričakujemo, da bodo študentke in študenti sodelovali pri izbiri obravnavane literature, pri postavljanju problematik in pri iznajdevanju delovnih načinov.

Ker je eden izmed ciljev predmeta dialog med vedami in vzpostavitev polja teoretske razprave med raznimi vedami, paradigmami in usmeritvami, je predmet odprt za sodelavke in sodelavce, študentke in študente ne glede na njihov status ali institucionalno povezavo; natančneje: predmet je odprt za vsakogar, ki se ukvarja s teorijo v izobraževanju, raziskovanju ali kako drugače.

Izhodiščna literatura:

- Althusser, Louis: *Izbrani spisi*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Arrighi, Giovanni: *The Long Twentieth Century. Money, Power, and the Origins of our Times*, Verso, London-New York, 1994 (1996).
- Arrighi, Giovanni; Hopkins, Terence K.; Wallerstein, Immanuel: *Antisystemic Movements*, Verso, London - New York, 1989.
- Balibar, Etienne; Wallerstein, Immanuel: *Race, Nation, Classe. Les identités ambiguës*, Decouverte, Paris, 1988. (Knjiga obstaja tudi v angleški različici.)

- Bourdieu, Pierre: *Language and Symbolic Power*, ed. and introduced by John B. Thompson, Polity Press, Cambridge, Oxford, 1991.
- Bourdieu, Pierre: *Što znači govoriti: ekonomija jezičnih razmjena*, Naprijed, Zagreb, 1992.
- Caille, Alain: *Splendeurs et misères des sciences sociales*, Droz, Geneve etc., 1986.
- Dibie, Pascal: *Etnologija spalnice*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Douglas, Mary: *Miselni slogi*, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.
- Elias, Norbert: *Proces civiliziranja*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000 (1939).
- Flaker, Vito: *Odpiranje norosti*, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.
- Foucault, Michel: *Zgodovina norosti v času klasicizma*, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.
- Frank, André Gunder: *ReOrient. Global Economy in the Asian Age*, University of California Press, Berkeley etc., 1998.
- Giraud, Pierre-Noel: *L'inégalité du monde. Economie du monde contemporain*, Gallimard, Pariz, 1996.
- Godelier, Maurice: *L'énigme du don*, Fayard, Paris, 1996.
- Hirschman, Albert O.: *Exit, Voice, and Loyalty*, Harvard UP, Cambridge, Mass., etc., 1970.
- Hopkins, Terence; Wallerstein, Immanuel; et al.: *The Age of Transition. Trajectory of the World System 1945 - 2025*, Zed Books, London etc., Pluto Press Australia, 1996.
- Ingold, Tim, ed.: *Key Debates in Anthropology*, Routledge, London and New York, 1996.
- Kaplan, Ann; Sprinker, Michael, eds.: *The Althusserian Legacy*, Verso, London etc., 1993.
- Kerševan, Marko: *Razredna analiza in marksistična družbena teorija*, Delavska enotnost, Ljubljana, 1980.
- Leach, E. R.: *Rethinking Anthropology*, Athlone Press, London etc., 1997 (1961).
- Lloyd, Geoffrey R. E.: *Demystifying Mentalities*, Cambridge UP, Cambridge etc., 1990.
- Močnik, Rastko: *Alterkacije*, Biblioteka XX vek, Beograd, 1998.
- : *3 teorije*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999.
- : "Sistem družboslovja in njegovi učinki", *Časopis za kritiko znanosti*, let. XXVIII, št. 200-201, Ljubljana, 2000.
- Montanari, Massimo: *Lakota in izobilje*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999.
- Mrgole, Albert: *Malopridna mladež med zaščitniki in preganjalci*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Nastran Ule, Mirjana: *Sodobne identitete v vrtincu diskurzov*, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 2000.
- Negri, Antonio: *Marx oltre Marx: Quaderno di lavoro su Grundrisse*, Feltrinelli, Milano, 1979. Slovenski prevod v: Antonio Negri, *Delavci in država. Gospostvo in sabotaza. Marx onkraj Marxa*, Krt, Ljubljana, 1985 (datirano: 1984).
- Oakley, Ann: *Gospodinja*, Založba /*cf., Ljubljana, 2001 (1974).
- Rougemont, Denis de: *Ljubezen in Zahod*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Sahlins, Marshall D.: *Ekonomika kamene dobe*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999.
- Verschueren, Jef: *Razumeti pragmatiko*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Veyne, Paul: *So Grki verjeli v svoje mite?*, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.
- Viehweg, Theodor: *Topik und Jurisprudenz*, Beck, Muenchen, 1974 (5. izdaja). (Prevod v srbohrvaščino: Teodor Fiveg: *Topika i jurisprudencija*, Nomos, Nolit, Beograd, 1987.)
- Vigarello, Georges: *Čisto in umazano. Telesna higiena od srednjega veka naprej*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999.
- Wallerstein, Immanuel: *Utopistike - Dediščina sociologije*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999.
- Wallerstein, Immanuel, in drugi ("Gulbenkianova komisija"): *Kako odpreti družbene vede*, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Zgaga, Pavel: *Grundrisse. Od renesanse do krize marksizma*, Krt, Ljubljana, 1989.

TEORIJA KULTURE IN KULTURNIH INSTITUCIJ

Nosilci: doc.dr. Jože Vogrinc, doc.dr. Ksenija Vidmar Horvat, red.prof.dr. Drago B. Rotar

Cilje predmeta je seznaniti študente z glavnimi teoretskimi pristopi k analizi kulture kot družbene predstave in institucij, ki jo reprezentirajo, ter jih usposobiti za uporabo teh pristopov. Prednost imajo analitični pristopi, ki obravnavajo kulturo kot označevalne prakse in institucije »razvitih sodobnih družb« so kontrastirane z drugačnimi strukturirani »družbenih in kulturnih pojavov« v prostoru in času.

Družbene reprezentacije, predstave o kulturi. Kulturne prakse, ideologija in ideološki učinki. Konstrukcija identitet. Kulturna produkcija zgodovinske kulturne formacije. Vzdrževanje, prenašanje in prenavljanje izročila. Družbene delitve in boji v kulturi.

Literatura:

- Raymond Williams, Navadna kultura, Ljubljana, 1997.
- Louis Althusser, Izbrani spisi, Ljubljana, 2000.
- Michel Foucault, Arheologija vednosti, Ljubljana, 2001.
- Max Horkheimer in Theodor W. Adorno, Dialektika razsvetljenstva, Ljubljana, 2002.
- Jacques Lacan, Štirje temeljni koncepti psihoanalize, Ljubljana, 1984.
- Pierre Bourdieu, Distinction, Pariz, 1979.
- Maurice Halbwachs, Kolektivni spomin, Ljubljana, 2001.

DRUŽBENA STRUKTURA, DRUŽBENO RAZLIKOVANJE, DRUŽBENE IDENTETE

Nosilca: red. prof. Kerševan in red. prof. ddr. Rizman

Seznanitev in poznavanje (uporabljanje) glavnih teoretskih strategij na tem področju v mednarodni sociološki vedi. Omenjeni ključni sociološki pojmi oziroma problemi se obravnavajo v luči novih teoretskih paradig (pozne-moderne in post-modernistične) in v kontekstu novih epohalnih razsežnosti (globalizacija).

Razredi, sloji, okolja/miljeji v tradicionalnem, modernem in postmodernem kontekstu. »Ekonomski, socialni, kulturni, simbolni kapital« (Bourdieu). Skupinske identitete in individualizirana identiteta, identiteta preko identifikacije in ideniteta preko razlikovanja. Poseben poudarek na nacionalni, sub-nacionalni, religijski in kulturni identiteti v času radikalnega krčenja (kompresije) časa in prostora ter na socioloških implikacijah integracijskih procesov v Evropi (Evropska unija).

Literatura:

- Ulrich Beck, Družba tveganja, Ljubljana 2001
- Ulrich Beck, Die feindlose Demokratie, Stuttgart 1995.
- Pierre Bourdieu, La distinction, Paris 1979.
- Pierre Bourdieu, Praktični čut, Ljubljana 2002.
- Anthony Giddens, Transformacija intimnosti, Ljubljana 2001.
- Zygmunt Bauman: Life in Fragments: Essays in Postmodern Morality (1995), Basil Blackwell.
- Robin Cohen in Paul Kennedy: Global Sociology (2000), Palgrave.
- Anthony Smith: Nations and Nationalism in a Global Era (1995), Polity Press.
- David Held in drugi: Global Transformations (1999), Stanford University Press.

NOVINARSTVO KOT PRAGMATIČNA SOCIOLOGIJA

Nosilec: doc. dr. Bernard Nežmah

Vsebina:

Teorije argumentacije v jeziku. Predpostavke, podmene in intence. Semantična polja. Funkcija perspektive v determiniranju podob realnosti. Modusi branja. Merrylov koncept eksistencialističnega novinarstva. Žurnalizem kot forma pojasnjevanja fenomenov. Zgodovina časopisja. Sinhrona analize medijskih prostorov. Koncepti časopisov in revij. Elementi retorike. Primer Kapuscinski; socio-antropološke reportaže. Chomsky; študije medijev kot principa političnih manipulacij. Dvojna spirala svobode izražanja vs. oblast vs. spontane ideologije.

Namen: Sociološki uvid v delovanje in funkcije medijev.

Okvirna literatura:

- Oswald Ducrot, Izrekanje in izrečeno. SH, Ljubljana 1989.
- John Merrill, Existencial Journalism. Iowa State University, Ames 1996.
- Temna stran meseca (izbrana poglavja), Nova revija, Ljubljana 1998.
- Joseph Atkins ur., The Mission: Journalism, Ethics and the World, Iowa State University Press, Ames 2001.
- Noam Chomsky, Necessary Illusions: Thought Control in Democratic Societies, CBC, Montreal 1989.
- Noam Chomsky, Letters from Lexington, Between the Lines, Toronto 1993.
- Ryszard Kapuscinski, Cesar, Cankarjeva založba 1999.
- Ryszard Kapuscinski, Imperium. Vintage International, New York 1995.

PROTESTANTIZEM

Nosilec: red. prof. dr. Marko Kerševan

Pojem in pojav protestantizma. Zgodovinski protestantizem in protestantsko načelo: krščansko verovati na protestantski način. Vprašanje protestantizma kot krščanstva za moderno družbo in postmoderne tendence. Usmeritve in raznolikost v zgodovinskem in sodobnem protestantizmu. Protestantske cerkve kot državne /deželne in manjšinske cerkve. Protestantizem v (slovenskem) katoliškem in (post)modernem versko pluralnem okolju.

Vstopna literatura:

- *Protestantizem in protestantsko načelo, Poligrafi (Ljubljana) 2001, tematski zbornik (ured. Marko Kerševan).*
- *Evangelisches Kirchenlexikon, zv.1-4, Goettingen 1992-1995.*
- *III. Trubarjev zbornik, (uredili Franc Jakopin, Marko Kerševan, Jože Pogačnik), Ljubljana 1996.*
- *Ernst Troeltsch, Soziallehren der christlichen Kirchen und Gruppen, zv.1-2, Tuebingen 1912/1994.*

SOCIOLOGIJA AVTORSTVA IN UMETNOSTNEGA TRGA: avtorstvo med produkcijo in distribucijo

Nosilec: doc. dr. Igor Kramberger

Sistematičen in delno zgodovinski pregled tiskarskega in elektronskega medija, seznanitev s teorijami, ki pojasnjujejo njuno družbeno vlogo.

Vsebina:

Posamezni mediji so predstavljeni tako, da je opisano obdobje njihovega največjega pomena oziroma obdobje, ko so prispevali novo značilnost k podobi subjektivnosti. Poseben poudarek je namenjen produkciji medijskih izdelkov, kanalom distribucije in njihovem učinku na obliko sporočila, pomenu programske sheme, ki zagotavlja diskretnost med posameznimi programskimi enotami in predvidljivost, preglednost in enakomernost posredovanja programa kot celote.

Prikaz medijev je povezan z vpeljavo ustreznih kategorij za družboslovno, predvsem sociološko zasnovano razlago njihovih značilnosti, kar naj spodbudi in olajša nadaljnje ukvarjanje z mediji.

Poseben poudarek: V kulturnem in političnem prostoru, ki je zajemal srednjo Evropo in ki je bil hkrati politično in ekonomsko zelo razdrobljen, je bila zgodovina založništva oziroma ekonomskih, pravnih in socialnih razmerij med avtorji, založniki in tiskarji dosti bolj zapletena kot v državah z močno centralno oblastjo (Anglija, Francija).

Prav iz teh posebnih in zapletenih razmerij je bilo mogoče razviti in uveljaviti pravno misel o avtorstvu in njegovi zaščiti.

Prizadevanja avtorjev za zaslužek (honorar), boj založnikov z "divjimi" (črnimi) ponatiskovalci in neenakomerna ekonomska in kulturna razvitost posameznih področij, zaradi česar so oblastniki zelo različno gledali na kršenje avtorskih pravic: to je vsebina predstavitve obdobja med (okvirno) 1750 in 1850, ko se tudi zgodi velik premik v poetiki in razumevanju (sprejemanju) literature.

Temeljna literatura:

a. o medijih nasploh

1. Raymond Williams, Tehnologija in družba: zgled televizije. V: Navadna kultura. Izbrani spisi. Ljubljana 1997. Str. 269-288.
2. Klaus Merten, Siegfried J. Schmidt, Siegfried Weischenberg (Hrsg.), Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen / Wiesbaden 1994.
3. Werner Faulstich (Hrsg.), Grundwissen Medien. München 1998 (4. izd. 2000).
4. Michal Jäckel, Medienwirkungen. Ein Studienbuch zur Einführung. Opladen / Wiesbaden 1999.
5. Siegfried J. Schmidt, Brigitte Spieß (Hrsg.), Werbung, Medien und Kultur. Opladen / Wiesbaden 1995.
6. Siegfried J. Schmidt, Brigitte Spieß, Die Kommerzialisierung der Kommunikation. Fernsehwerbung und sozialer Wandel 1956-1989. Frankfurt/M 1996.
7. Klaus Neumann-Braun, Stefan Müller-Doohm (Hrsg.), Medien- und Kommunikationssoziologie. Eine Einführung in zentrale Begriffe und Theorien. Weinheim / München 2000.

b. digitalno shranjevanje in distribuiranje vsebin

1. Ted (Theodor H.) Nelson, *Computer Lib / Dream Machines*. Redmond, Washington 1974. Revised Edition 1987. (Tempus Books of Microsoft Press)
2. Theodor Holm Nelson, *Literary Machines*. 93.1. The report on, and of, project Xanadu concerning word processing, electronic publishing, hypertext, thinkertoys, tomorrow's intellectual revolution, and certain other topics including knowledge, education and freedom. Sausalito, California 1993.
3. CD-ROM. [Volume one.] *The New Papyrus. The current und future state of the art*. Ed. by Steve Lambert and Suzanne Ropiequet.
- 3 a. Volume two. *Optical Publishing. A practical approach to developing CD ROM applications*. Ed. by Suzanne Ropiequet with John Einberger and Bill Zoellick. Redmond, Washington 1986, 1987.
4. *Hypertext. A Psychological Perspective*. Eds. Cliff McKnight, Andrew Dillon, and John Richardson. Chichester, West Sussex 1993.
5. Charles W. Bailey, Jr, *Scholarly Electronic Publishing Bibliography*
<http://info.lib.uh.edu/sepb/sepb.html>
<http://info.lib.uh.edu/sepb/sepb.pdf>

c. o zgodovini koncepta avtorstva

1. Hermine Cloeter, Johann Thomas Trattner. *Ein Großunternehmer im Theresianischen Wien*. Graz-Köln 1952.
2. Ludwig Gieseke, *Die geschichtliche Entwicklung des deutschen Urheberrechts*. Göttingen 1957.
3. Hans Dieter Steinhilber, *Goethe als Vertragspartner von Verlagen*. Hamburg 1960.
4. Ursula Giese, Johann Thomas Edler von Trattner. *Seine Bedeutung als Buchdrucker, Buchhändler und Herausgeber*. *Archiv für Geschichte des Buchwesens* 3(1960), stolpci 1013-1454.
5. Birgit Sippell-Amon, *Die Auswirkung der Beendigung des sogenannten ewigen Verlagsrechts am 9. 11. 1867 auf die Editionen deutscher "Klassiker"*. *Archiv für Geschichte des Buchwesens* 14(1974), stolpci 349-416.
6. Wolfgang von Ungern-Sternberg, Chr. M. Wieland und das Verlagswesen seiner Zeit. *Studien zur Entstehung des freien Schriftstellertums in Deutschland*. *Archiv für Geschichte des Buchwesens* 14(1974), stolpci 1211-1534.
7. Hans Widmann, *Die Beschimpfung der Reutlinger Nachdrucker durch Christian August Vulpius. Mit einem Rückblick auf die württembergischen Verordnungen zum Nachdruck*. *Archiv für Geschichte des Buchwesens* 14(1974), stolpci 1535-1588.
8. Hansjörg Schelle, *Wielands Beziehungen zu seinen Leipziger Verlegern. Neue Dokumente*. *Lessing Yearbook* 7(1975), str. 149-219, 8(1976), str. 141-239, 9(1977), str. 166-258.
9. Heinrich Bosse, *Autorschaft ist Werkherrschaft. Über die Entstehung des Urheberrechts aus dem Geist der Goethezeit*. Paderborn/München/Wien/Zürich 1981.
10. Siegfried Unseld, *Goethe und seine Verleger*. Frankfurt/M 1991.

SOCIOLOGIJA KOMUNICIRANJA IN MNOŽIČNIH MEDIJEV

Nosilec: doc.dr. Jože Vogrinc

Predmet študente seznanja z glavnimi sodobnimi konceptijami komuniciranja in množičnih medijev. Prednost daje kulturnim in medijskim študijem kot pristopu, ki komunikacijske prakse razume kot sestavino kulturnih praks in analize družbenega komuniciranja ne omejuje le na »množične medije«.

Komunikacije, komuniciranje, komunikacijske prakse in družbena komunikacijska razmerja. Konceptija »množičnih medijev« in rabe sodobnih komunikacijskih in informacijskih tehnologij. Informatizacija družbe ter komunikacijske utopije in distopije. Zgodovina komunikacijskih družbenih razmerij (evolucija komunikacije; jezik, govor, grafizem; pisava in pisanost v preteklosti in danes; knjiga in tisk; periodični tisk; telegraf in telefon; radiotelevizija; nosilci zvoka; fotografija in kino; računalniki in internet).

Literatura:

- Juergen Habermas, *Strukturne spremembe javnosti*, Ljubljana, 1990
- Raymond Williams, *Television. Technology and Cultural Form*, Glasgow, 1973
- David Morley, *Television, Audiences and Cultural Studies*, London, 1992
- Jože Vogrinc, *Televizijski gledalec*, Ljubljana, 1995
- Manuel Castells, *The Information Age* (3 zv.), Oxford, 1996-1998
- Brian Winston, *Media Technology and Society*, London, 1998

VIZUALNA KULTURA

Nosilka: doc. dr. Ksenija Vidmar Horvat

20. stoletje in predvsem obdobje po drugi svetovni vojni opredeljuje pojem vizualne kulture. Tehnična reprodukcija v umetnosti in z njo povezane prakse reprezentacije v tem obdobju bistveno začrtajo načine komuniciranja in dožemanja sveta. Vizualne podobe postanejo nove zaloge skupnih pomenov, medtem ko »tradicionalni« načini posredovanja informacij skozi verbalno izgubljajo na moči in prepričljivosti. Mnogi dogodki, vključno z vojnami in globalnim zavezništvom, ne bi uspeli zajeti tolikšne pozornosti in aktivirati sentimentov, če jih ne bi spremljala vizualna gradiva sodobne medijske kulture. Razprava o kulturnem prehodu od vladavine besede k vladavini podobe je v medijskih in kulturnih študijih dobro vpeljana, četudi ne izčrpana. Predmet »Vizualna kultura« pristopa k problematiki z namenom osvetliti zgodovinske koordinate vznika in delovanja sodobne kulture kot vizualne kulture ter preiskati konceptualne tradicije, ki omogočajo razumevanje vizualne kulture v luči kritične teorije in post-strukturalizma v novi, globalni dimenziji.

Seznam obvezne literature (seznam se med študijem dopolnjuje):

- Richard Bolton: *The Contest of Meaning: Critical Histories of Photography*, MIT 1989.
- Jessica Evans, Stuart Hall (ur.) *Visual Culture, the Reader*, Sage 1999.
- Nick Lacey: *Image and Representation, Key Concepts in Media Studies*, MacMillan, 1998.
- Nicholas Mirzoeff: *An Introduction to Visual Culture*, Routledge 1999.
- Paula Rabinowitz: *They Must Be Represented, The Politics of Documentary*, Verso 1994.
- Marita Sturken, Lisa Cartwright: *Practices of Looking, An Introduction to Visual Culture*, Oxford UP 2001.
- Liz Wells (ur.) *Photography: A Critical Introduction*, Routledge 2000.

TEORIJA DISKURZOV

Nosilec: red. prof. dr. Rastko Močnik

Poznavanje epistemičnega obzorja ved o diskurzih, njihove povezave s sorodnimi in sosednjimi vedami. Obvladovanje temeljnih teoretskih prijemov pri analizi diskurzov. Diskurzivne prakse med drugimi družbenimi praksami. Diskurzi in institucije. Teorije ideologije. Problemi strukturnih in zgodovinskih prijemov na področju teorije diskurzov. Osnovni pojmi klasičnih in novejših teorij na področju analize diskurzov. Pluralnost metod. Primeri analize ideoloških, umetnostnih, teoretskih diskurzov. - Obvladovanje teoretskih prijemov pri analizi diskurzov in sposobnost njihove uporabe ob konkretnem gradivu.

Osnovna literatura:

- Althusser, Louis: Izbrani spisi, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Douglas, Mary: *Miselni slogi*, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.
- Ducrot, Oswald: Slovenian Lectures / Conférences slovènes, ur. Igor Ž. Žagar, ISH, Ljubljana, 1996.
- Ducrot, Oswald: »Očrt polifonične teorije izjavljanja«, v: Izrekanje in izrečeno, ŠKUC – FF, Ljubljana, 1988.
- Močnik, Rastko: *Alterkacije*, Biblioteka XX vek, Beograd, 1998.
- Močnik, Rastko: *3 teorije*, Založba /*cf., Ljubljana, 1999
- Močnik, Rastko: »Sistem družboslovja in njegovi učinki«, v: Časopis za kritiko znanosti, let. XXVIII, 2000, št. 200-201.
- Nastran - Ule, Mirjana: Sodobne identitete v vrtincu diskurzov, ZPS.
- Verschueren, Jef: Razumeti pragmatiko, Založba /*cf., Ljubljana, 2000.
- Veyne, Paul: So Grki verjeli v svoje mite?, Založba /*cf., Ljubljana, 1998.

SOCIOLOGIJA RELIGIOZNIH PRAKS

Nosilec: red. prof. dr. Marko Kerševan

Pojem družbene in religiozne prakse. Mit, ritual, simbol kot sestavine religiozne prakse. Od religije kot prakse do "religioznega polja": Marx, Althusser, Bourdieu. Civilna religija, religiozne ideologije in/ali politične mitologije. Religiozne prakse in/kot prakse vsakdanjega življenja; ljudska religioznost. Religija in umetnostne prakse ter spontane ideologije umetnikov; ikone, ikonoklazem in podoba v religiji.

Vstopna literatura:

- Marko Kerševan, Religija kot družbeni pojav, Ljubljana 1975.
- Jean Cazeneuve, Sociologija obreda, Ljubljana 1986.
- Roy Rappaport, Ritual and Religion in the Making of Humanity, Cambridge 1999.
- Jacques Derrida, Gianni Vattimo, Die Religion, Frankfurt a.M. 2001.

OSNOVE JEZIKOVNE PRAGMATIKE

Nosilec: red. prof. dr. Igor Ž. Žagar

Predmet bo posvečen predvsem teoretski formaciji na področju jezikovne pragmatike, ki je zamišljena kot interdisciplinarni – kognitivni, kulturni in družbeni – pogled na jezik, govor, govorico in komunikacijo na sploh. S stališča rabe jezika kot nenehnega produciranja pogajalskih izbir (tako v produkciji kakor v interpretaciji) iz vedno spremenljivega niza možnosti bomo izpostavili koncept prilagodljivosti kot ključ za izdelavo koherentne raziskovalne paradigme. Naloge pragmatične analize v okviru takšne paradigme bomo prikazali in ponazorili s številnimi primeri z najrazličnejših področij vsakdanjega življenja.

Teme:

Pragmatika in interdisciplinarnost ; Jezik in jezikovna raba; Deiktičnost; Implicitni pomen; Govorna dejanja; Konverzacija; Problem intencionalnosti; Kontekst; Mentalni, socialni in fizični svet; Jeziki, kodi in slogi; Izjave in gruče izjav; Komunikacijska dinamika; Dejavnosti, dogodki in pomenski okviri; Strategije tvorjenja pomena; Mikropragmatična vprašanja (členki, performativnost, ...); Makropragmatična vprašanja (medkulturna in mednarodna komunikacija, diskurz in ideologija, ...); Pragmatika in argumentacija; Argumentacija v jeziku in jezik kot argumentacija.

Temeljna literatura:

- J. Verschueren: *Razumeti pragmatiko*
- R.A. Beaugrande & W. U. Dressler: *Uvod v besediloslovje*
- R. Barthes: *Retorika Starih*
- E. Benveniste: *Problemi splošne lingvistike I*
- R. Jakobson: *Lingvistični in drugi spisi*
- N. Chomsky: *Znanje jezika*
- D. Davidson: *Raziskave o resnici in interpretaciji*
- J.L. Austin: *Kako napravimo kaj z besedami*
- O. Ducrot: *Izrekanje in izrečeno*
- O. Ducrot: *Slovenian lectures/Conférences slovènes*
- I.Ž. Žagar: *Zagatnost performativnosti ali kako obljubiti*
- R. Močnik: *Beseda besedo*
- J. Verschueren, J.-O. Östman, & J. Blommaert (ur.): *Handbook of pragmatics*
- F.H. van Eemeren, R. Grootendorst, F. Snoeck Henkemans & al.: - *Fundamentals of argumentation theory.*

Dodatna literatura:

- H. Garfinkel: *Studies in ethnomethodology*
- E. Goffman: *Forms of talk*
- J. Gumperz: *Discourse strategies*
- G.N. Leech: *Principles of pragmatics*
- S.C. Levinson: *Pragmatics*
- J. Nuyts: *Aspects of a cognitive-pragmatic theory of language*
- M. Stubbs: *Discourse analysis*
- T. A. van Dijk: *Text and context.*

KATOLIŠKI KONCEPTI DRUŽBENE REGULACIJE

Nosilec: doc.dr. Srečo Dragoš

Namen predmeta:

Splošen: sistematičen premislek ključne teoretske zadrege pri razumevanju sodobnih družb, kjer tudi sociologija nima zadovoljivih in dokončnih odgovorov, namreč, kako je možno vzpostaviti, vzdrževati in usmerjati organizirano kompleksnost (post)modernih družbenih struktur. Kakšna je pri tem vloga socialnih konceptov (t. j. interesno ter nazorsko motiviranih sistemov spoznanj, zamisli in prepričanj o družbeni regulaciji), ki so jih producirali katoliški akterji?

Poseben: seznaniti se z glavnimi koncepti, s katerimi se je na modernizacijske probleme odzival in jih sooblikoval katolicizem na Slovenskem. Premisliti zlasti naslednje poudarke: da Rimskokatoliška cerkev pri nas nikakor ni (bila) edini kolektivni akter katolicizma; da je treba o katoliških konceptih družbene prenove vselej govoriti v množini in ne v ednini; da so ti koncepti bili kompetitivni tudi med sabo in ne le v razmerju do drugih, nekatoliških; da se medsebojno bistveno razlikujejo po svoji (dis)funktionalnosti glede na problematiko, zaradi katere so nastali.

Vsebina predmeta:

Kontekst modernizacije:

- ireverzibilnost dogajanj med dvema ekstremoma, segmentacijo in fragmentacijo
- problemi s funkcionalno diferenciacijo strukture
- problemi z (de)regulacijo procesov
- problemi z interpenetracijo sistemov

Ključni koncepti družbene regulacije na Slovenskem:

- katoliški integrizem
- krščanski solidarizem
- krščanski socialni aktivizem
- krščanski socializem
- socialistični kristjani
- avtoritarni korporativizem
- boljševizem
- samoupravni socializem
- pluralizem

Strategije RKC na Slovenskem:

- pred drugo svetovno vojno
- po drugi svetovni vojni
- v 21. stoletju (sinodalni projekt »nove evangelizacije«)

Obvezna literatura:

- S. Dragoš (1998), *Katolicizem na Slovenskem: socialni koncepti do druge svetovne vojne*. Ljubljana: Krtina.
- S. Dragoš (2001), Cerkev / država: ločitev ali razločitev? V: I. Hvala (ur.), *Država in Cerkev: laična država kot jamstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 41-56.
- J. Juhant, R. Valenčič, ur. (1994), *Družbeni nauk Cerkve*. Celje: Mohorjeva družba.

Dodatna literatura:

- M. Benedik, J. Juhant, B. Kolar, ur. (2002), *Cerkev na Slovenskem v 20. stoletju*. Ljubljana: Družina.
- R. Boccock, K. Thompson, ed. (1991), *Religion and Ideology*. Manchester: Manchester University Press.
- S. Dragoš (1998), "Do skrajnosti za sveto stvar!" *Družboslovne razprave*, XIV, 27/28: 121-133.
- S. Dragoš (1998), Pravičnost na Slovenskem. V: A: Cindrič (ur.), *Čarnijev zbornik (1931-1996): zbornik mednarodnih družboslovnih in humanističnih razprav*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 155-169.
- S. Dragoš (1999), Katolicizem in klerikalizem. V: N. Toš (et al.), *Podobe o cerkvi in religiji (na Slovenskem v 90-ih)*. Ljubljana: FDV-IDV, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 187-212.
- S. Dragoš (1999), Katoliška cerkev in civilna družba na Slovenskem. V: R. Bohinc, M. Černetič (ur.), *Modra knjiga. Civilna družba v Sloveniji in Evropi*. Ljubljana: Društvo Občanski forum, Služba vlade RS za evropske zadeve, 453-464.
- S. Dragoš (1999), Zgolj družba in država - je mera res prava? *Časopis za kritiko znanosti*, XXVII, 195/196: 255-264.
- S. Dragoš (2000), Socialne posledice političnih konfliktov (katoliške cerkve z državo). *Socialno delo*, (39) 2: 71-91.
- S. Dragoš (2001), Krekovstvo - dragocena dediščina. *Primorska srečanja*, XXV, 244/245: 543-554.
- S. Dragoš (2001), Politizacija Rimskokatoliške cerkve. *Socialno delo*, (40) 1: 13-28.
- M. Kerševan (1996), *Cerkev, politika, Slovenci po letu 1990*. Ljubljana: Enotnost.
- E. Pelikan (1997), *Akomodacija ideologije političnega katolicizma na Slovenskem*. Maribor: Obzorja.
- E. Pelikan (2002), *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom*. Ljubljana: Nova revija.
- J. Prunk (1977), *Pot krščanskih socialistov v Osvobodilno fronto slovenskega naroda*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- M. Smrke (1996), *Religija in politika: spremembe v deželah prehoda*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- R. Stark, W. S. Bainbridge (1996), *A Theory of Religion*. New Jersey: Rutgers University Press.
- I. Štuhec idr., ur. (2002), *Izberi življenje: sklepni dokument Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem*. Ljubljana: Družina.
- J. A. van der Ven (1996), *Ecclesiology in Context*. Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company.
- R. J. Wolff, J. K. Hoensch, ed. (1987), *Catholics, the State and the European Radical Right 1919-1945*. New York: Columbia University Press.

PRIMERJALNA RELIGIOLOGIJA (IZBRANE TEME)

Nosilec: red. prof. dr. Marko Kerševan

Problem opredelitve religije kot predmeta religiologije: med redukcionizmom in hipostaziranjem. Primejalni, zgodovinski, kontekstualni in hermenevtični pristop. Religija/religiozno in religije. Izbrani primeri in vidiki religij(e): religiozne ideje in slike sveta, rituali, simboli, sveti časi in prostori, etike, skupnosti; religiozna doživetja in mistike.

Vstopna literatura:

- Mircea Eliade, Zgodovina religioznih verovanj in idej, Ljubljana 1996.
- The Encyclopedia of Religion (ured. Mircea Eliade), zv. 1-8, Chicago 1988.
- Handbuch religionswissenschaftlicher Grundbegriffe, zv. I-IV, (ured. Hubert Cancik et al), Stuttgart 1988.
- Russel McCutcheon (ured.).
- The Insider/Outsider Problem in the Study of Religion, London- New York 1999.

SOCIOLOGIJA NARODA, NACIONALNE DRŽAVE IN NACIONALIZMA

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: seznanjanje z glavnimi teoretskimi pristopi in avtorskimi prispevki (Gellner, Smith, Anderson, Greenfeld, Hobsbawm, Hechter, Breuilly, Kymlicka, Guibernau in drugi) v mednarodni sociologiji na tem področju.

Literatura:

- A.D. Smith: Ethnic Origins of Nations
- M. Hechter: Containing Nationalism
- L. Greenfeld: Nationalism
- McKim in McMahan: The Morality of Nationalism
- W. Kymlicka: The Rights of Minority Cultures
- Guibernau in Hutchinson: Understanding Nationalism

TEME IZ KLASIČNE IN MODERNE SOCIOLOŠKE MISLI

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: Elaboracija ključnih socioloških problemov (država, politika, družba itd.) pri posameznih socioloških mislecih ali bolj sistematična obravnava posameznih socioloških avtorjev (Simmel, Pareto, Parsons, Giddens, Bauman, Offe, Bell, Bobbio, Lipset, Riesman in drugi).

Literatura:

- Turner, Beeghley in Powers: The Emergence of Sociological Theory
- J. H. Turner: The Structure of Sociological Theory
- J. Coleman: Foundations of Social Theory

GLOBALNA CIVILNA DRUŽBA

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: Definicije konceptualne in teoretične kontroverze o naravi svetovne civilne družbe v nastajanju. Posebna pozornost je osredotočena na razmerje med "nacionalno" in globalno civilno družbo ter identifikaciji družbenih problemov, s katerimi se obe konfrontirata.

Literatura:

- Anheier, Glasius in Kaldor: Global Civil Society
- M. Castells: The Rise of Network Society
- Civicus: Civil Society of the Millenium
- Cohen in Kennedy: Global Social Movements
- M. Ignatieff: The Rights Revolution
- A. Tourraine: Can We Live Together?"

ZGODOVINA IN SOCIOLOGIJA GENOCIDA

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: Seznanjanje s tipologijami, sociološkimi, konceptualnimi in zgodovinskimi razsežnostmi genocida in sploh pojavom množične nasilne smrti v moderni dobi. Analiza posameznih primerov ("case studies").

Literatura:

- Chalk in Jonassohn: The History and Sociology of Genocid
- Walliman in Dobkowski: Genocide and the Modern Age
- G. Andreopoulos: Genocide - Conceptual and Historical Dimensions
- H. Fein: Genocide Watch
- Z. Bauman: Modernity and the Holocaust
- A. Bell-Fialkoff: Ethnic Cleansing

DEMOKRACIJA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: Koncentrirano raziskovanje kompleksnega razmerja med demokracijo in človekovimi pravicami v času globalizacije. Različne konceptualne in teoretične strategije razumevanja tega razmerja.

Literatura:

- D. Beetham: Democracy and Human Rights
- P. R. Baehr: Human Rights - Universality and Practice
- N. Bobbio: The Age of Rights
- Cassese: Human Rights in a Changing World
- J. Donnelly: Universal Human Rights in Theory and Practice

SOCIOLOGIJA DRUŽBENIH GIBANJ

Nosilec: red. prof. dr. Avgust Lešnik

Namen predmeta je, da se študent-i/ke uvajajo v poglobljeni študij izbranih problemskih sklopov, hkrati pa usposobijo – z uporabo analitične in komparativne zgodovinske in sociološke metode - za kritično vrednotenje in samostojno presojanje sodobnih družbenih sistemov in gibanj. V ospredju zanimanja je analiza tistih elementov, ki določajo in obenem razlikujejo družbena gibanja od drugih družbenih pojavov ter komparacija med t.i. predpolitičnimi in modernimi družbenimi gibanji, ki so direktno vključena v politični konflikt (Bottomore). Za razliko od tradicionalnih (predkapitalističnih) družb, v katerih je bila dinamika družbenih sprememb izključno pravica tistih, ki so na oblasti, imajo v sodobnih družbah konstitutivno vlogo v razvoju sprememb družbena gibanja kot kolektivna prizadevanja in akcije, da se pospešijo, uresničijo ali preprečijo določene družbene spremembe. Nastajanje, vzpon ter hitro ali počasno izginjanje posameznih družbenih gibanj z zgodovinske scene, je eno najznačilnejših obeležij sodobnosti. Odtod ima preučevanje in razumevanje družbenih gibanj nedvomno prvorazreden pomen za sociologijo (Touraine).

Literatura:

- Tom Bottomore, *Political Sociology*, University of Minnesota Press, 1993.
- Stanford Lyman (ur.), *Social Movements: critiques, concepts, case-studies*, MacMillan, Houndmills, 1995.
- Ron Eyerman, *Social Movements: a cognitive approach*, Polity Press, Cambridge, 1991.
- Alain Touraine, *La voix et le regard*, Editions du Seuil, Paris, 1978 (prev.: Alen Turen, *Sociologija društvenih pokreta*, Radnička štampa, Beograd, 1983).
- Theda Skocpol, *Social Revolutions in the Modern World*, Cambridge University Press, New York, 1996.
- Immanuel Wallerstein, Utopistike ali Izbira zgodovinskih možnosti 21. stoletja. Dediščina sociologije: obljuba družbenih ved (izvirnik: *Utopistics of historical choices of the twenty-first century. The heritage of sociology*), Založba / *cf., Ljubljana, 1999.
- Eric Hobsbawm, *Čas skrajnosti. Svetovna zgodovina 1914-1991* (izvirnik: *Age of Extremes*), Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 2000.
- Avgust Lešnik (ur.), *Kriza socialnih idej / The Crisis of Social Ideas* (Mednarodna izdaja zgodovinskih in socioloških razprav), Oddelek za sociologijo FF, Ljubljana, 1996.
- Avgust Lešnik, *Razcep v mednarodnem socializmu (1914-1923)*, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Koper, 1994 (Knjižnica Annales, 6).

KULTURNA GLOBALIZACIJA

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri: Sociološke elaboracije razmerja med globalizacijo in njenimi sestavljenimi učinki na kulturo. Raziskovanje neenakomernih in dvosmernih pretokov v tej zvezi in še posebej v kontekstu deteritorizacije kot ključno posledico globalizacije.

Literatura:

- J. Tomlinson: *Globalization and Culture*
- Jameson in Miyoshi: *The Cultures of Globalization*
- R. Robertson: *Globalization: Social Theory and Global Culture*
- Appadurai: *Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy*
(v: Featherston, ur.: *Global Culture*)
- Parekh: *Rethinking Multiculturalism*

SOCIOLOGIJA TOTALITARNIH REŽIMOV

Nosilec: red. prof. dr. Avgust Lešnik

Namen predmeta je, da se študent-i/ke uvajajo v poglobljeni študij izbranih problemskih sklopov, hkrati pa usposobijo – z uporabo analitične in komparativne zgodovinske in sociološke metode - za kritično vrednotenje in samostojno presojanje vsebinskih razlik med "zakonito" (demokratsko) in "policijsko" (totalitarno) državo. V ospredju zanimanja so naslednje teme: analiza ključnih elementov, ki opredeljujejo nek režim za totalitarni, teorije o totalitarizmu (C. J. Friedrich, F. Neumann, H. Arendt, C. Schmitt idr.); analiza in primerjava totalitarnih režimov: skupne in razlikovalne poteze (fašizem, nacizem, stalinizem, neostalinizem); skupne in razlikovalne poteze med totalitarnimi in avtoritarnimi režimi.

Literatura:

- Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, Harcourt Brace and Co., New York, 1978 (prev.: Hana Arent, *Izvori totalitarizma*, Feministična izdavaška kuća, Beograd, 1998).
- Todor Kuljić, *Teorije o totalitarizmu*, Kultura, Beograd, 1983.
- Juan José Linz, *Totalitarian and Authoritarian Regimes*. Lynne Rienner Publishers, London, 2000.
- Norberto Bobbio, *Democracy and Dictatorship*, University of Minnesota Press, 1989.
- Roger Griffin, *The Nature of Fascism*, Routledge, London / New York, 1996.
- Wolfgang Benz, *Holokavst*. Inštitut za civilizacijo in kulturo, Ljubljana, 2000.
- François Furet, *Minule iluzije. Esej o komunistični ideji 20. stoletja* (izvirnik: *Le passé d' une illusion. Essai sur l' idee communiste au XXe siecle*), Mladinska knjiga, Ljubljana, 1998.
- Stéphane Courtois (ur.), *Črna knjiga komunizma. Zločini, teror in zatiranje* (izvirnik: *Le livre noir du communisme. Crimes, terreur et répression*), Mladinska knjiga, Ljubljana, 1999.
- Avgust Lešnik (ur.), *Kriza socialnih idej / The Crisis of Social Ideas* (Mednarodna izdaja zgodovinskih in socioloških razprav), Oddelek za sociologijo FF, Ljubljana, 1996.
- Avgust Lešnik, *Razcep v mednarodnem socializmu (1914-1923)*, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Koper, 1994 (Knjižnica Annales, 6).

SOCIOLOGIJA POLITIČNIH INSTITUCIJ

Nosilec: red. prof. dr. Avgust Lešnik

Vsebina predmeta temelji na izhodišču, da je položaj človeka (državljana) v vsakem političnem sistemu temeljno družbenopolitično vprašanje. Odtod izhaja spoznanje, ali je posameznik subjekt politične oblasti in političnih odnosov ali le njihov objekt. Težišče je v razumevanju kompleksnosti tako teoretičnega kot praktičnega boja za širitev polja človekovih pravic in političnih svoboščin (boj za demokratizacijo javnega življenja). V tem kontekstu se študent-i/ke uvajajo v poglobljeni študij izbranih problemskih sklopov: posameznik in oblast, problematika človekovih pravic, civilna družba - pravna država - človekove pravice, modeli demokracije, vloga in pomen političnih institucij, kaj je danes "levo" in "desno" ter politika "tretje poti". V drugem delu pa je pozornost usmerjena na problematiko evropskih združevalnih procesov: geneza ideje evropske integracije od prvih teoretskih postavk (od srede 17. stol.) do danes, institucije in pristojnosti organov Evropske unije, aktualnost odnosov nacionalno - internacionalno - transnacionalno.

Literatura:

- Tom Bottomore, *Political Sociology*, University of Minnesota Press, 1993.
- Avgust Lešnik, *Od despotizma k demokraciji. Razvoj ustavnosti in parlamentarizma*. Modrijan, Ljubljana, 2000.
- David Held, *Modeli demokracije* (izvirnik: *Models of Democracy*). Krt, Ljubljana, 1989.
- Robert Dahl, *Uvod v teorijo demokracije* (izvirnik: *A Preface to Democratic Theory*). Krtina, Ljubljana, 1997.
- John Keane, *Despotizem in demokracija. Civilna družba od zgodnje moderne do poznega socializma* (izvirnik: *Despotism and Democracy*), Krt, Ljubljana, 1990.
- John Keane, *Civilna družba. Stare podobe, nova videnja* (izvirnik: *Civil Society*). Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 2000.
- Norberto Bobbio, *Desnica in levica. Razlogi in pomeni političnega razlikovanja* (izvirnik: *Destra e sinistra*, 1994), Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 1995.
- Anthony Giddens, *Tretja pot: prenova socialne demokracije* (izvirnik: *The Third Way. The Renewal of Socialdemocracy*), Orbis, Ljubljana, 2000.
- Kevin Wilson, Jan van der Dussen (ed.), *The history of the idea of Europe*, Routledge London / New York, 1999.
- Jeremy Richardson (ed.), *European Union: power and policy-making*, Routledge London / New York, 1999.
- *Concepts of democratic citizenship*, Council of Europe Publishing, Strasbourg Cedex, 2000.
- Nickolas Moussis, *Evropska unija: pravo, ekonomija, politike* (izvirnik: *Access to European Union : law, economics, policies*), Littera picta, Ljubljana, 1999 (Zbirka Evropa).
- Metka Arah, *Evropska unija. Vizija političnega združevanja*, Arah consulting, Ljubljana, 1995.

PREDSTAVNIŠKA DEMOKRACIJA IN NJENE MEJE

Nosilec: doc. dr. Slavko Gaber

Cilji:

Naloga predmeta je poglobiti razumevanje nastanka sodobnega pojmovanja predstavniške demokracije, opozoriti na notranjo različnost koncepta in naznačiti razlike med predstavniško demokracijo in neposredno demokracijo – tako v delu v katerem beležimo prepletanja in dopolnjevanja kot tudi v delu v katerem se omenjena koncepta izključujeta. Predmet bo nakazal tudi meje demokracije - kot oblike vladavine in kot stanja družbe.

Vsebina:

Predstavniška in neposredna demokracija

Neposredna demokracija – bistvene značilnosti.

Zaton ideje neposredne demokracije in ponovno odkritje pojma demokracija

Predstavniška demokracija kot nujnost ali politična dominacija?

Razprava o mejah predstavništva

Sodelovanje pri oblasti kot človekova pravica?

Nevarnosti univerzalne volilne pravice?

Edukacija in volilna pravica!

Demokracija in svoboda – liberalna demokracija?

Predstavništvo, prisotnost in vprašanje »tretje generacije človekovih pravic«

Vprašanje sorazmerne zastopanosti v organih demokratične oblasti

Razmerje med prisotnostjo in zastopanostjo

Zastopanost skupin kot posebna pravica

Demokracija in koncept razlikovanega državljanstva

Literatura:

- Blondel, J. (1995), *Comparative government: an introduction*, Cambridge: University Press.
- Blondel, J. and Golosov, G.V. (1999) Studying decisio-making in the »Centre of Government in Eastern Europe and the CIS
- Habermas J. (1994), Citizens and national identity, in *The Condition of Citizenship*, (ed. Bart van Steenbergen), London: Sage Publications
- Kymlicka, W. (1998), Multicultural Citizenship, in *The Citizenship Debates, A Reader*,(ed. G. Shafir), Minneapolis, London: University of Minesota Press.
- Kymlicka, W. (1996), The Forms of Group-Differentiated Citizenship in Canada, in *Democracy and Difference*, (ed. Seyla Benhabib), Princeton: Princeton University Press.
- Lehning B. P. (1998), Towards a Multicultural Civic Society: The Role of Social Capital and Democratic Citizenship, in *Government and Opposition*, Vol. 33, No 2, Spring 1998.
- Marshal, T. H. (1950), *Citizenship and Social Class*, Cambridge: Cambridge University Press
- Phillips, A. (1995), *The Politics of Presence*, Oxford: Oxford University Press.
- Mill, J.S. (1859/1977), Thoughts on Parliamentary Reform, v: Essays on Politics and Society, CW vol. XIX, Toronto: University of Toronto Press

- Phillips, A. (1996), *Dealing with Difference: A politics of Ideas, or a Politics of Presence*, v: *The Condition of Citizenship*, (ed. Bart van Steenbergen), London: Sage Publications.
- Rawls, J. (1993), *Political Liberalism*, New York: Columbia University Press Taylor, C. (1992), *The Politics of Recognition*, v: "*The Politics of Recognition*", Princeton: Princeton University Press.
- Tocqueville, A. de (1858/1967). *L'ancien régime et la Revolution*, Gallimard, Paris.
- Touraine, A. (1994), *Qu'est - ce que la Démocratie?*, Fayard.
- Waldron, J. (1993), *Liberal Rights*, Collected papers 1981-1991, Cambridge: Cambridge University Press.
- Lijphart, A. (1999), *Patterns of Democracy*, New Haven: Yale University Press
- Macpherson, C.B. (1971), *The Real World of Democracy*, Oxford: Clarendon Press.

TEORETSKA RAZUMEVANJA (DEMOKRATIČNEGA) DRŽAVLJANSTVA

Nosilec: red. prof. ddr. Rudi Rizman

Študijski smotri:

Seznaitve z različnimi teoretskimi in praktičnimi razumevanji državljanstva z vidika izključevanja ali vključevanja državljanov v različnih kontekstih deliberativne demokracije.

Literatura:

- R. Beiner: *Teorizing Citizenship*
- H. R. van Gunsteren: *A Theory of Citizenship*
- B. van Steenbergen: *The Condition of Citizenship*
- Turner: *Citizenship and Social Theory*
- Y. N. Soysal: *Limits of Citizenship*

ŠOLSKI SISTEMI IN VREDNOTE

Nosilec: doc. dr. Slavko Gaber

Cilji predmeta: Poglobiti vpogled v nastajanje sodobnih sistemov edukacije in v korpus vrednot, ki jih sistemi ponujajo kot razlog za svoj obstoj. Predmet je koncipiran kot poskus analize izbranih »samoumevnih« predpostavk o sodobnih sistemih edukacije in ciljnih ter vrednotah, ki jih zasledujejo.

Vsebina:

Oblikovanje sodobnih šolskih sistemov

Šolski sistemi kot odgovor na zahteve po modernizaciji in demokratizaciji

Sodobni šolski sistemi med množičnostjo in elitizmom

Edukacija kot obča vrednota in spoprijem za pripušcanje v sistem šolanja

Sodobni sistemi znanje in socialna reprodukcija
Enakost možnosti kot predpostavka edukacije v sodobnem svetu
Železni zakon socialne reprodukcije in znanje kot vrednota

Sodobni sistemi in vrednote
Zdravi razum, vrednote in cilji sodobnih šolskih sistemov
Demokracija/liberalnost vrednot v sodobni šoli
Vprašanje »ideološke nevtralnosti« sodobne šole

Literatura:

- Aldrich, R. (1994), John Locke, v: *Thinkers on Education 3*, Paris: UNESCO
- Bourdieu, P. (1970), *La reproduction*, Paris: Minuit (skupaj z J. C. Passeron)
- Bourdieu–*Critical Perspective* (ur. Craig et. all), (1993), Chicago: Chicago University Press
- Cotel, C. in Kintzler, C. (1994), *Presentation*, v: *Cinq mémoires sur l'instruction publique*, Paris: Flammarion
- Condorcet, J.M. (1789/1994), *Cinq mémoires sur l'instruction publique*, Paris: Flammarion
- Dewey, J. (1916/1968), *Democracy and Education*, Toronto: Collier-Macmillan
- Dewey, J. (1899/1956), *The School and Society*, v: *Dewey on Education*, New York: Columbia University
- Dewey, J. (1897/1956), *My Pedagogic Creed*, v: *Dewey on Education*, New York: Columbia University
- Durkheim, E. (1969), *L'évolution pédagogique en France*, Paris: PUF
- Durkheim, sociologue de l'éducation, (1993) (ur. F. Cardi in J. Planitier), Paris: INRP
- Furet, F. in Ozuf, J. (1990), Šola, stari režim in revolucija, v: *Šolarjevo ogledalo* (ur. Bojan Baskar), Ljubljana: DZS
- Galston, W. (1989), *Civic Education in the Liberal State*, v: *Liberalism and the Moral Life* (ur. N. L. Rosenblum), Cambridge: Harvard University Press
- Gutmann, A. (1989), *Undemocratic Education*, v: *Liberalism and the Moral Life* (ur. N. L. Rosenblum), Cambridge: Harvard University Press
- Gutmann, A. (1996), *Democracy, Philosophy and Justification*, v: *Democracy and Difference*, Princeton: Princeton University Press
- Gutmann, A. *Freedom of Association: An Introductory Essay*, v: *Freedom of Association*, Princeton: Princeton University Press
- Gutmann, A. (1999), *Democratic Education*, Princeton: Princeton University Press
- Jolibert, B. (1993), Condorcet, v: *Thinkers on Education 1*, Paris: UNESCO
- Kinzer, B. L. (1991) *John Stuart Mill and the Experience of Political Engagement*, v: *A Cultivated Mind*, Toronto: University of Toronto Press.
- Lasch, C. (1979), *The Culture of Narcissism*, New York: Warner Books
- Lepeletier, L.M. (1792/1985), *Plan javnog odgoja*, v: *Pedagoška hrestomatija*, Zagreb: ŠK
- Macedo, S. (2000), *Diversity and Distrust*, Cambridge: Harvard University Press
- Müller, D.K. (1987), *The process of systematisation: the case of German secondary education*, v: *The Rise of Modern Educational System*, Cambridge: Cambridge University Press
- Piaget, J. (1993), Comenius, v: *Thinkers on Education 1*, Paris: UNESCO
- Popper, K. (1998), *On Knowledge and Ignorance*, v: *In Search of a Better World*, London: Routledge
- Robespierre (1794/1989), *Izbrani spisi*, Ljubljana: KRT
- Schmidt, V. (1988), *Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem*, Ljubljana: DE
- Simon, B. (1987), *Systematisation and segmentation in education: the case of England*, v: *The Rise of Modern Educational System*, Cambridge: Cambridge University Press

SOCIOLOGIJA SPOLA

Nosilka: izr. prof. dr. Milica Antić Gaber

Vsebina:

I. Družbena konstruiranost spola

Biološke in družbeno proizvedene razlike;
družbena evolucija/konstrukcija spola in spolne razlike;
enakost in razlike v feminističnih teorijah;
spol kot analitska in ideološka/politična kategorija, metodološka vprašanja.

II. Spol – zasebno, javno in politično

Osebnost je politično: omejitve in prednosti delitve na javno in privatno;
družbena produkcija: spolna delitev dela, plačano in neplačano delo (gospodinjsko, skrbstveno, emocionalno) delo; vertikalna in horizontalna segregacija po spolu;
feminizacija in maskulinizacija nekaterih področij;
Spol in družbena moč in politika: spol, moč in oblast, spol in reprezentiranost v politiki, feminizem in politika; feminizem in državljanstvo.

III. Spol, telo in oblast

spolnost in nadzorovanje v različni kulturah;
reproduktivne pravice žensk (splav, umetna oploditev, ipd.);
nadzorovanje in oblikovanje/trpinčenje telesa;
spol in spolna usmerjenost (homo in heteroseksualnost; lezbištvo in gejevstvo).

IV. Spol in popularna kultura

Reprezentiranost spola v množičnih medijih;
Ljubezen, emocije in popularna množična kultura;
Seksizem in jezik;
Spol v političnem diskurzu.

Literatura:

- Virginia Wolf (1998), Lastna soba, Ljubljana: *cf.
- Simone de Bouvoir (2001), Drugi spol I in II, Ljubljana: Delta.
- Judith Butler (2001), Težave s spolom: Feminizem in subverzija identitete, Ljubljana: Škuc.
- Rosalind Coward, (1989), Ženska želja, Ljubljana: Krt.
- Roman Kuhar, (2001), Mi, drugi, Ljubljana: Škuc.
- Kate, Bornstein (1999), Spolni izobčenci: O moških, ženskah in nas ostalih, Ljubljana: Škuc.
- Ann Oakly (2000), Gospodinja, Ljubljana: *cf.
- I. M. Young (1990), Justice and the Politics of Difference, Princeton: Princeton University Press.
- Nancy Fraser (1996), Gender Equity and Welfare State: A Postindustrial Thought Experiment, v: Democracy and Difference, ur. S. Benhabib, Princeton: Princeton University Press.
- Ann Phillips (1995), The Politics of Presence, Oxford: Clarendon Press.
- Ruth, Lister (1997), Citizenship: Feminist Perspective, MacMillan.
- Iris, M. Young (2000), Inclusion and Democracy, Oxford: Oxford University Press

TEORIJA SIMBOLNIH FORM

Izvajatelj: doc. dr. Igor Škamperle

Izobraževalni smotri:

Področje obravnava temeljne metodološke pristope pri razumevanju oblik individualnega in skupinskega življenja, ki tvorijo kulturni družbeni prostor. Predmet naj bi študentu-ki omogočil spoznanje primernih teorij in potrebno strokovno pojmovno ogrodje, ki ga lahko aplicira in uporabi na izbrani temi svojega magistrskega študija.

Vsebina predmeta:

Predmet poskuša analizirati in kritično opredeliti nekatere temeljne kategorije družbenega kulturnega prostora in dejavnosti, ki se vežejo nanje oziroma jih vzpostavljajo kot avtonomne entitete. V tem okviru študent-ka obdelata vzorce družbenega prostora in časa. S primernim teoretskim pristopom lahko analiziramo različne pojavne oblike in njihove zgodovinsko in kulturno pogojene vloge, na primer vzorec nebesnega časa, ki ga povzema in manifestira koledar. Pa ljudsko obliko razumevanja časa, kot se izraža v praznovanjih, delu, kodifikaciji dnevnega urnika, ipd. Nato imamo obliko liturgičnega časa, vezanega na obred, zvonjenje, molitev pa tudi različna romarska potovanja. Posebna sociološka kategorija je t.i. izkustveni čas (»čas za eno cigareto«)...

Na podoben način predmet obravnava sociološke in strukturne kategorije prostora, ki vzpostavljajo simbolno govorico kulturnih formacij. Ti vzorci so pri obravnavi postavljeni v družbeni in zgodovinski kontekst. Za lažje razumevanje jih včasih obravnavamo polarno: mesto – podeželje, zgrajeni – naravni prostori, doživeti, opisani, predstavljeni, domišljjski prostori; trgovske poti, romarska doživetja, zemljevidi, geografija onkrajnosti; meje, razdalje, simbolni prostori in alegorije. V tem okviru, ki zajema zadnje čase vse bolj zanimive teme sociologije kulture, so obdelani veliki simboli drevesa, mreže, labirinta, središča, obrobja itd. in enote, kot so trg, grad, cerkev, občinska palača, samostan, vrt, muzej, margina.

Te enote nastopajo kot sociološke kategorije, ki vzpostavljajo kulturni prostor in hkrati pomenijo distribucijo družbene moči.

Literatura:

- *Wladyslaw Tatarkiewicz, Zgodovina šestih pojmov, Labirinti, Ljubljana 2000.*
- *Gaston Bachelard, Poetika prostora, ŠOU, zbirka Koda, Ljubljana 2001.* - *Maurice Halbwachs, Kolektivni spomin, SH, Ljubljana 2001.*
- *Georg Simmel, Izbor spisov o kulturi, SH, Ljubljana 2000.*
- *Pul Ricoeur, Zgodovina in pripoved, Apokalipsa, zbirka Aut, Ljubljana 2001.*
- *Yehuda Elkana, A Programmatic Attempt at an Anthropology of Knowledge, 1987.*
- *Jurgis Baltrušaitis, Aberacije. Esej o legendi oblik, SH, Ljubljana 1997.*
- *Alfred Gell, Antropologija časa. Kulturne konstrukcije časovnih zemljevidov in podob, ŠOU, zbirka Koda, Ljubljana 2001.*

2. VKLJUČENOST PREDMETA V PROGRAM, SMER, LETNIK

Skupni predmeti: Epistemologija in humanistika družboslovja, Teorija kulture in kulturnih institucij, Družbena struktura, družbeno razlikovanje, družbene identitete so vključeni v predmetnik prvega letnika podiplomskega programa.

IV. POGOJI ZA VPIS

Na podiplomski študijski program Sociologije kulture se lahko vpiše, kdor ima visokošolsko diplomu iz Sociologije kulture ali Sociologije in dokazilo o aktivnem znanju enega svetovnega jezika. Kdor ima visokošolsko diplomu iz druge humanistične ali družboslovne discipline, mora opraviti diferencialni izpit, s katerim pokaže, da pozna temeljne teoretske probleme in metodološke postopke sociologije kulture. V posebnih primerih, to omogoča izbrano ožje področje študija, velja slednji postopek tudi za diplomante z drugih univerzitetnih področij.

Pogoj za vpis je dosežen uspeh pri univerzitetnem študiju s povprečno oceno prav dobro (8) ali viden uspeh pri raziskovalnem delu med študijem oziroma po njem (nagrada ali drugo ustrezno javno priznanje za znanstveno ali strokovno delo ipd.).

Na študij so sprejeti kandidati in kandidatke glede na število vpisnih mest in lestvico, ki jo po svoji presoji naredi komisija, upoštevajoč:

- oceno diplomskega dela
- povprečno oceno iz vseh predmetov
- morebitno bibliografijo in/ali delovne izkušnje
- razgovor s kandidatom oz. kandidatko
- predhodno izobrazbo: (sociologija, kulturologija; druga humanistična in družboslovna; naravoslovna).

Pogoji za vpis v 3. in 4. letnik doktorskega študija (brez neposrednega prehoda):

- opravljen magistrski študij,
- odobrena doktorska tema.

V. POGOJI ZA NAPREDOVANJE PO PROGRAMU OZ. PREHODE MED PROGRAMI IN MERILIH O PREHODIH

obveznosti študentov in pogoji za napredovanje iz letnika v letnik, pogoji za ponavljanje letnika in pogoji za podaljšanje statusa študenta; svetovanje in usmerjanje med študijem

V višji letnik se lahko vpišejo kandidati in kandidatke, ki so opravili vse obveznosti, predpisane po individualnem študijskem programu (doseženih vsaj 45 KT), in so plačali šolnino ali predložili potrdilo o oprostitvi od šolnine.

Pogoji za neposreden prehod na doktorski študij (sprejeti na seji Senata Filozofske fakultete, dne 19.6.2002):

1. Objava članka v mednarodno priznani reviji
Članek naj bo objavljen do prijave za neposredni prehod na doktorski študij oziroma naj bo predloženo potrdilo o sprejetju za objavo.
2. Doseženo število KT kot pogoj za vpis v 3. in 4. letnik neposrednega prehoda doktorskega študija:
 - *Pogoj za vpis v 3. letnik podiplomskega študija:*
 - doseženih 60 KT in
 - povprečna ocena opravljenih obveznosti 9 ali več
 - *Pogoji za vpis v 4. letnik podiplomskega študija:*
 - 90 doseženih KT in
 - odobrena tema doktorske disertacije.

VI. NAČINI IN OBLIKE IZVAJANJA ŠTUDIJA

izredni študij, študij na daljavo; vzporedni, interdisciplinarni, individualni študij

Podiplomski študij sociologije kulture poteka po individualnih študijskih programih, kot kombinacija predavanj in seminarjev. V primeru, da je kandidatov manj kot 5, potekajo predavanja v obliki konsultacij. Deli programa so lahko sestavni del študija na Filozofski fakulteti ali na drugih fakultetah ali pa se opravljajo na kaki partnerski univerzi.

VII. POGOJI ZA DOKONČANJE ŠTUDIJA

Kdor je vpisal podiplomski študij, mora pred zagovorom magistrskega dela oziroma doktorske disertacije opraviti vse obveznosti, določene v individualnem študijskem programu. Študij je končan z uspešnim javnim zagovorom magistrskega dela oz. doktorske disertacije pred komisijo najmanj treh članov.

Komisiji za oceno in zagovor magistrskega dela predlaga Oddelek za sociologijo, sprejme pa Komisija za podiplomski študij na FF.

Komisije za oceno primernosti doktorske teme, oceno in zagovor predlaga Oddelek za sociologijo. Oceno o primernosti teme sprejme Komisija za podiplomski študij in Senat FF ter Senat univerze, komisijo za oceno in zagovor doktorske disertacije sprejmeta Komisija za podiplomski študij in Senat FF.

VIII. STROKOVNI OZ. ZNANSTVENI NASLOV PO KONČANEM ŠTUDIJU

Kdor je dokončal magistrski študij, prejme naziv "magister / magistrica znanosti", kdor pa je dokončal doktorski študij, je deležen naziva "doktor / doktorica s področja sociologije".

Beleške:

Beleške:

